

Introducere în Arhitectura Contemporană

Leandro Erlich, *L'Ultime Déménagement*, Le Voyage à Nantes, 2012

Echipa

RO: conf.dr.arh. Radu Tudor PONTA, drd.arh. Ilinca POP, drd.arh. Andreea CHIRCĂ,
drd.arh. Ruxandra BALCANU, drd.arh. Ioana RADU, drd.arh. Andra GHENOIU
EN: lect.dr.arh. Ilinca PĂUN-CONSTANTINESCU, drd.arh. Alexandra BURTEA

Obiective

- repere/ghidaje de orientare în peisajul labirintic al profesiei și al școlii
- identificarea unor importante teme de reflecție ale arhitecturii contemporane
- înțelegerea arhitecturii la intersecția dintre teorie și practică
- înțelegerea traseului disciplinei la intersecția cu evoluția altor fenomene artistice, politice sau sociale

Mod de desfășurare / lucru

prelegeri de curs și seminare

Materiale didactice

Prezentări, bibliografie, note de curs

Texte suport pentru exercițiile de la seminar

<https://www.uauim.ro/facultati/arhitectura/arhitectura/discipline-obligatorii/it-1/>

Evaluare și evaluare pe parcurs

Examen final + exerciții la seminare

Mod de comunicare

Reprezentant de an FA și reprezentanți ai grupelor

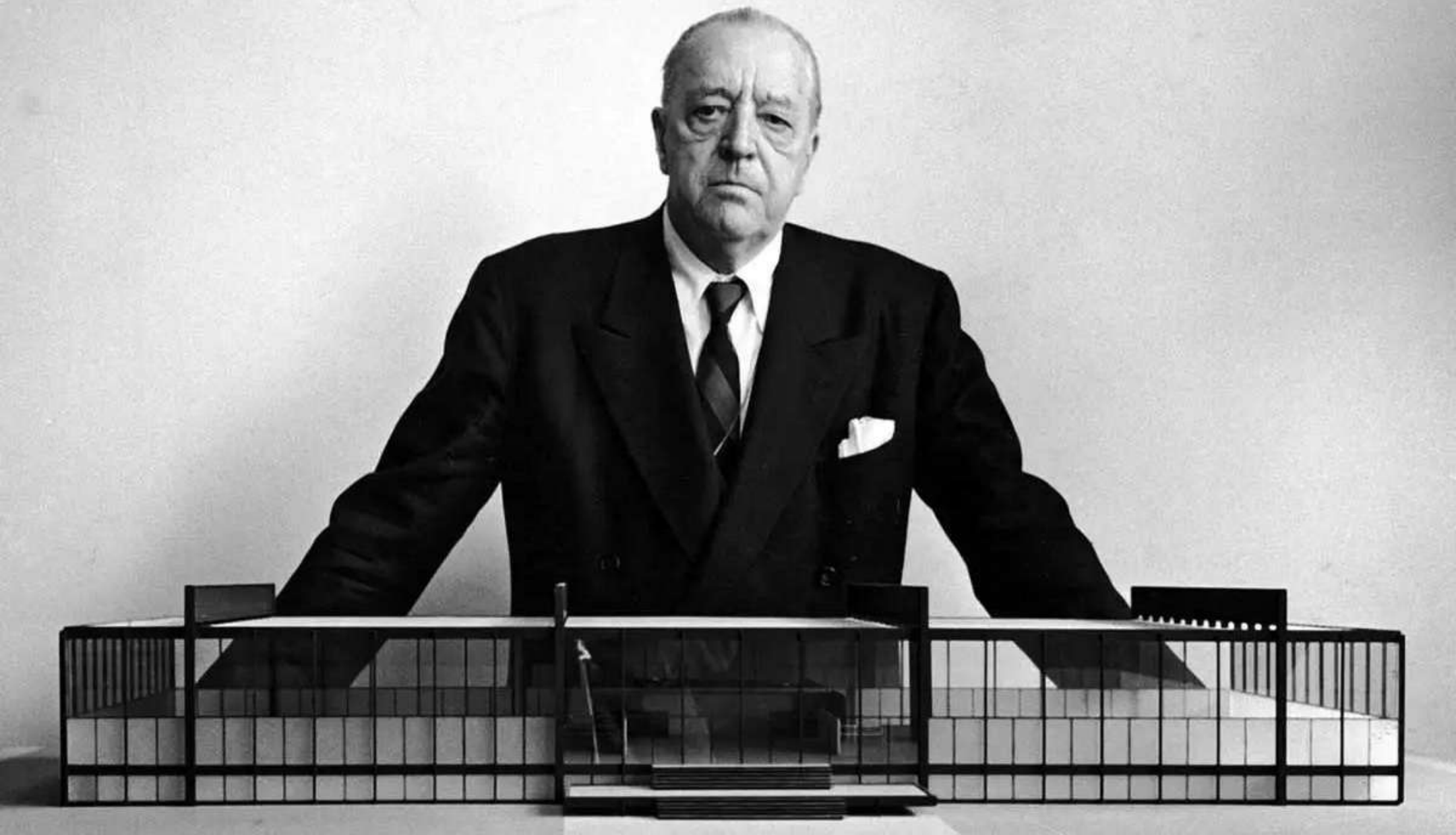
programări cursuri

săpt.	data	ora	cursuri	teme
1	30 sept	12.30	—	—
2	7 oct	12.30	C1	Arhitectură contemporană: arhitectul
3	14 oct	12.30	—	—
4	21 oct	12.30	C2	Tradiția clasică și orașul tradițional
5	28 oct	12.30	C3	Nevoi, idei și forme noi — secolul XIX / oraș și arhitectură
6	4 nov	12.30	C4	Noi începuturi: mișcările de avangardă ale secolului XX + MM
7	11 nov	12.30	C5	Oraș funcționalist. Orașul reinventat (redescoperirea orașului tradițional)
8	18 nov	12.30	C6	Critica limbajului modern. Căutări pentru un nou vocabular arhitectural
9	25 nov	12.30	—	—
10	2 dec	12.30	C7	Arhitectură contemporană: între ștergerea istoriei și prețuirea trecutului
11	9 dec	12.30	C8	Arhitectură contemporană: direcții într-un labirint
12	16 dec	12.30	C9	Arhitectură contemporană: arhitectul, arhitectura fără arhitect
13	6 ian	12.30	—	—
14	13 ian	12.30	—	—

BIG, Labyrinth, National Building Museum, Washington, 2014

- ne întrebăm ce i-a determinat pe arhitecți să proiecteze într-un anumit fel și nu altul/ce au căutat
- parcurgem o istorie a profesiei, identificând actualitatea, persistența, noutatea unor probleme

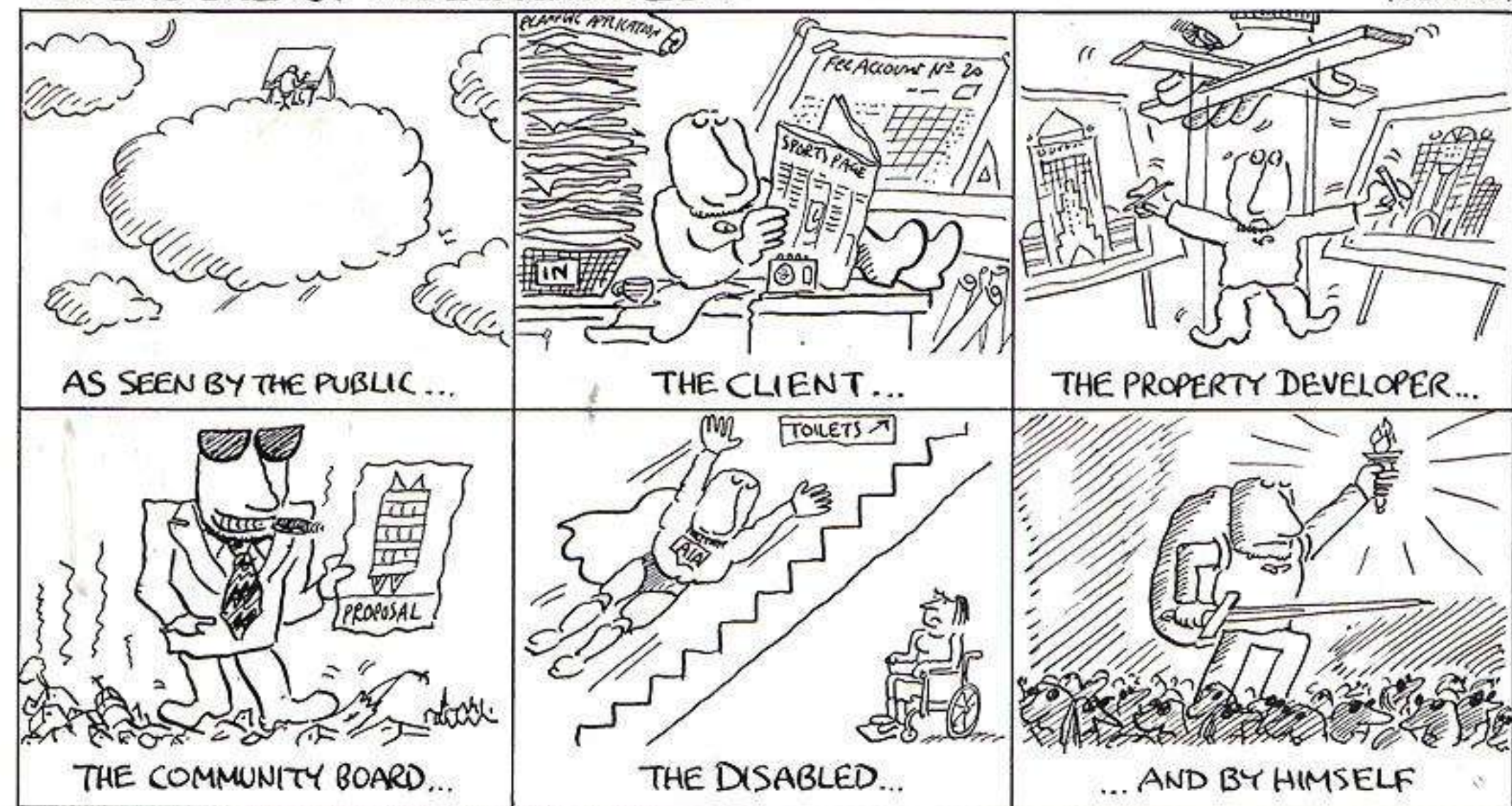

Meet the architect

Arhitectul văzut de...

The IMAGE of the ARCHITECT

Hellman

Arhitectul azi?

Multe eșecuri

Context nou

Întrebări noi

Direcții noi

Amenințări: neîncredere/irelevanță,
transformarea arhitectului într-un prestator de
servicii, CAD, BIM, AI...

Ce califică un arhitect?

„Arhitectul” merge la închisoare, lumea ridică din umeri

Arestarea unui arhitect fără licență face profesia mai bună?

Aaron BETSKY

Falsul arhitect merge la închisoare. Paul Newman (care, cel puțin, nu a pretins că este și actor) a fost condamnat la o pedeapsă cuprinsă între doi și șapte ani de închisoare pentru că a practicat fără licență timp de șapte ani. (Ce coincidență uimitoare!) Pe parcursul „practicii” sale, Newman a folosit o ștampilă și un număr de licență false pentru a semna pe zeci de clădiri din Troy și împrejurimi, New York, care se află în zona metropolitană a capitalei Albany. După cum au subliniat și alții, Newman a câștigat doar 200.000 de dolari, adică mai puțin de 30.000 de dolari pe an, făcând asta. Cu toate acestea, cetățenii din New York pot dormi liniștiți noaptea în clădirile de apartamente pe care le-a proiectat Cohesion Studios: funcționarii responsabili de coduri au aprobat toate clădirile sale și nu au constatat ulterior nicio încălcare...

Visul meu ar fi să avem o situație - și îmi dau seama că este o speranță iremedial romantică - care nu se bazează pe cerințe preliminare sau măsuri de protecție, ci pe standarde pozitive.

Arhitecții care au onoarea de a purta acest titlu nu ar trebui doar să nu facă rău, ci și să facă bine. Ar trebui să fie administratori înțelepți atât ai spațiilor și locurilor noastre, cât și ai resurselor noastre naturale. Ei ar trebui să facă orașele, suburbiile și peisajele rurale mai bune din toate punctele de vedere. Ar trebui să contribuie cu talentul, cunoștințele și banii lor la un efort continuu care ne împinge spre un mediu construit mai durabil, mai echitabil din punct de vedere social, mai deschis și mai frumos. Desigur, o parte integrantă a acestei contribuții ar fi să se asigure că scările de incendiu sunt amplasate corect și că apa se poate scurge în mod corespunzător de pe acoperișuri și de pe zonele de parcare, dar aceste lucruri de bază ar trebui să fie criteriile preliminare și nu cele finale pentru obținerea dreptului de semnătură.

Societatea Arhitecților Români
Școala de Arhitectură
din BUCUREȘTI

DIPLOMA

Consiliul profesoral al școlii, în unire cu delegația Societății constatând că

D^{le} Anastase Christolovici, născut la 10 Iulie. Anul 1871 luna VII.

în Comuna Buznești Județul Ilfov Țara Românească.

a urmat cursurile și a luat parte la concursurile școlii de la anul 1892 până la 1897

*Obținând la examene ce a trecut și la proiectele ce a depus notele și mențiunile cerute de
regulamentul școlii drept care i-s-a conferit Diploma de:*

CONDUCTOR de LUCRĂRI

Președintele Societății

N° 13.

H. Savulescu

Consiliul școlii și delegația societății

Oshobretan

Semnătura posesorului

Anastase Christolovici

Directorii școlii

Savulescu

I. I. I.

București 8 Iunie 1897

Arhitectul român

Arhitectul în sens modern este nou în România – sec. 19.

VIAȚA ASOCIATIVĂ:

A început în 1891, Societatea Arhitecților Români (dizolvată de comuniști)

Ordinul Arhitecților din România (OAR, <https://www.oar.archi/>) – gestionează dreptul de semnătură din 2001. OAR este afiliat la Uniunea Internațională a Arhitecților (UIA, <https://www.uia-architectes.org/webApi/en/>) și Architects Council of Europe (ACE, <https://www.ace-cae.eu/>);

Uniunea Arhitecților din România (UAR, <https://www.uniuneaarhitectilor.ro/>) – rol mai ales cultural din 1952.

CONGRESE ȘI EXPOZIȚII:

Saloane înainte de RM2; nimic în perioada comunistă.

Azi: Bienala Națională de Arhitectură (BNA); Anuale teritoriale; Trienala EastCentric etc.

REVISTELE SPECIALIZATE:

Primele reviste de arhitectură: *Analele Arhitecturii și ale Artelor cu care se leagă* (1890-1893), *Arhitectura* (din 1906), După revoluție *Arhitect* (din 1994), *Arhitectura*, *Zeppelin*, *Igloo* etc.

RECUNOAȘTEREA OFICIALĂ, TITLUL/DIPLOMA ȘI REGLEMENTAREA PROFESIUNII:

Legea nr. 184/2001 privind Organizarea și exercitarea profesiei de Arhitect (Republicată în 2004)

Art. 1. *Prezenta lege reglementează modul de exercitare a profesiei de arhitect și constituirea Ordinului Arhitecților din România, ca formă de organizare independentă și autonomă, apolitică, de interes public.*

Art. 2. (1) *Activitatea în domeniul arhitecturii este un act de cultură de interes public, cu implicații urbanistice, economice, sociale și ecologice.*

(2) *Creația arhitecturală este menită să organizeze funcțional și estetic spațiul construit, având obligația de a-l insera armonios în mediul înconjurător, în respectul peisajelor naturale și al patrimoniului imobiliar.*

Recunoașterea profesională în România contemporană?

Colaj simbolic cu realitatea dispărută și realitatea de azi. Design: Radu Manelici. Foto: Andrei Bîrsan, Ștefan Tuchilă © autorii, Zeppelin, Ideilagram

<https://uranusacum.ro> și <https://editura.uauim.ro/pub/445>

Recunoașterea profesională în România contemporană?

Demolările pentru diatralla Berzei-Buzești inclusiv demolarea mai multor monumente istorice de către auctoritatea publică (primăria), 2011

ARHITECTURA

Vitruviu (sec. I î.Cr.)

O știință/cunoaștere a multor discipline și a erudiției, care se naște din practică și teorie/doctrină/discurs.

E.E. Viollet-le-Duc (sec XIX)

Arta și știința de a construi bine.

romanticii germani (sec XIX)

Muzică împietrită...înghețată.

Alejandro Aravena, 2016

Arhitectura este despre a da formă locurilor în care oamenii trăiesc. Nu este mai complicat de atât, dar nici mai simplu decât aceasta.

(discurs cu ocazia decernării premiului Pritzker)

Sec XX-XXI: ***Activitatea antropogenetică prin care omul își construiește lumea și se construiește pe sine*** — Françoise Choay → activitatea umană permanentă de edificare, de modelare și remodelare a cadrului de viață — mediu construit în interacțiune cu cel natural — în conformitate cu modul de viață specific al indivizilor și grupurilor umane.

dar ARHITECTUL ?

De la meșterul anonim la arhitectul contemporan

Arhitectul anonim al lumii antice și medievale

αρχιτεκτων – sec. V î.Hr. Herodot, *Istoriei* (3, 60)

« arhitectul însărcinat cu această treabă a fost megarianul Eupalinos, fiul lui Naustrophos »

Arhitecton (αρχι - arhi, șef al + τεκτων - tekton, tâmplar) = un maestru tâmplar

ARHITECTURA ca *technê*: abilitate, îndeletnicire practică, meșteșug sau artă sau *ars* (același înțeles)

În cadrul clasificărilor artei, arhitectura era printre artele vulgare, mecanice, implică travaliu manual, statut inferior în regimul aristocratic de valori al grecilor.

Arhitectul anonim al lumii antice și medievale

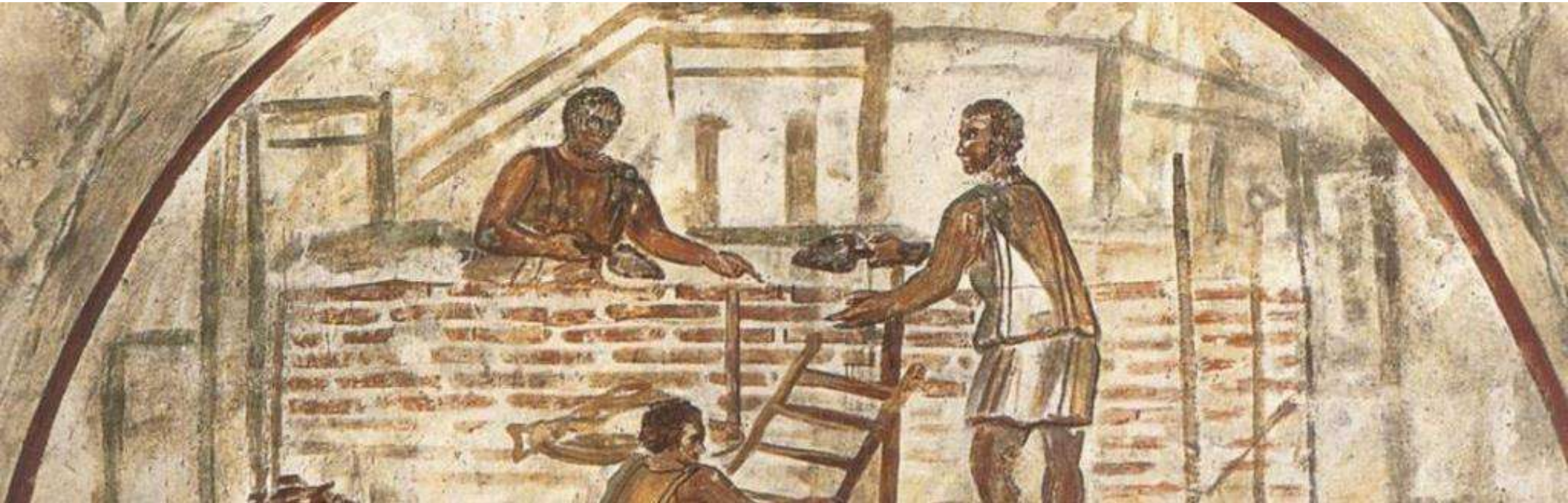
Străinul : Înseamnă că ... acela care este meșter constructor nu face și oficiul de muncitor constructor, ci este cel care comandă acestor muncitori.

Socrate cel tânăr : Da.

Străinul : Și aceasta, cred, în măsura în care aduce operei contribuția unei cunoașteri teoretice, și nu cea de operații manuale. ...

Străinul : ... îi revine într-adevăr acestuia, odată ce s-a pronunțat, să nu creadă că a ajuns la capăt; cu atât mai puțin să creadă că a terminat, ..., ci din contră, să prescrie fiecăruia dintre muncitori sarcina care i se potrivește, până când ei termină de realizat treaba pe care trebuiau să o execute.

(Platon, *Politica*)

Arhitectul lumii antice

VITRUVIU (sec I î.Hr.-I d.Hr.), DE ARCHITECTURA LIBRI DECEM

Am scris reguli precise, pentru ca, cercetându-le [tu, Caesar], să poți cunoaște prin tine însuși însușirile lucrurilor făcute până aici și ale celor viitoare; căci în aceste cărți am dat la iveală toate regulile meșteșugului. (De Architectura, I)

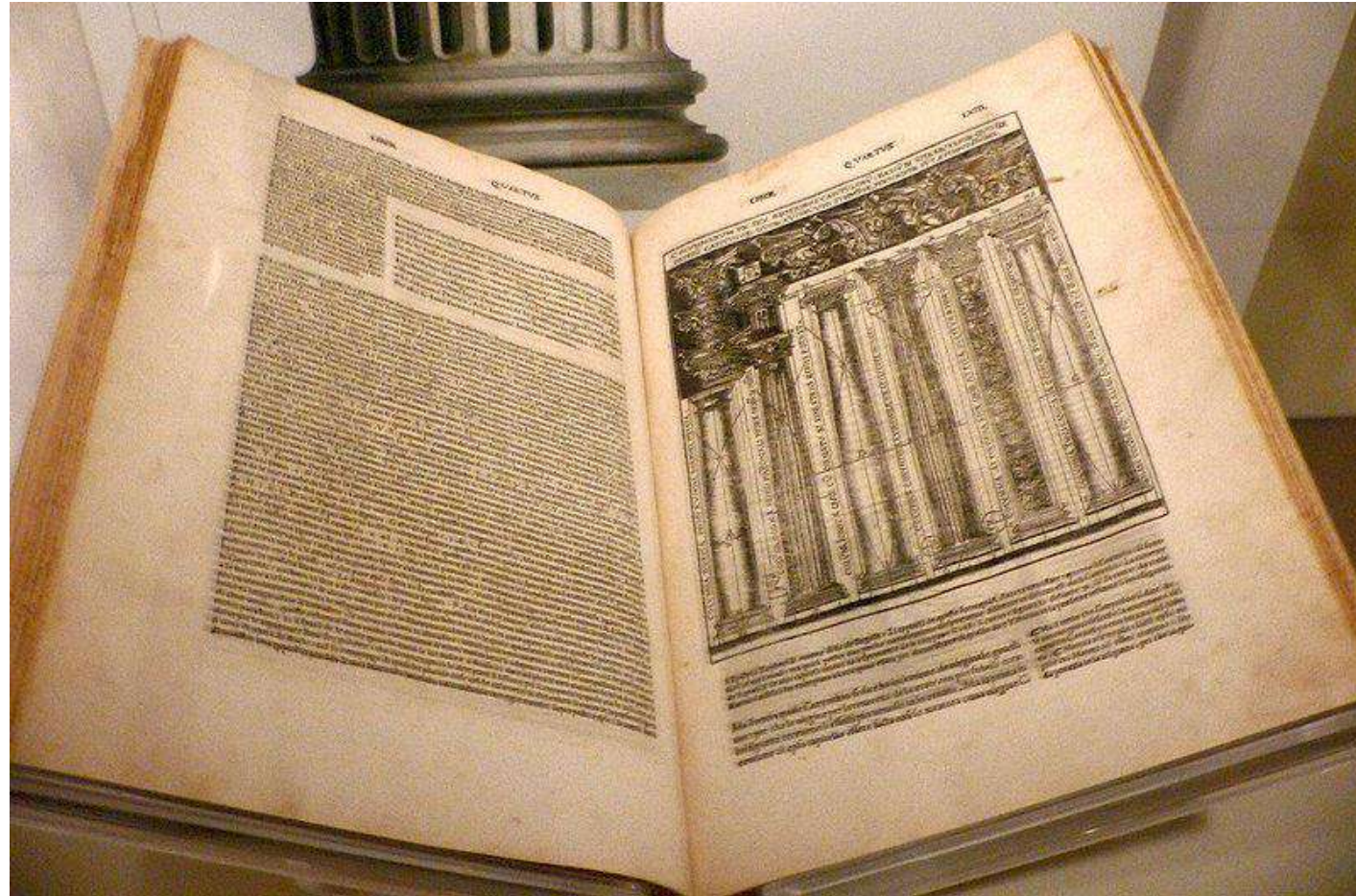
1654: Vitruviu prezentându-i *De architectura* lui Augustus

Știința arhitectului e întovărășită de numeroase cunoștințe și de învățături variate ; după judecata ei se face luarea în primire a tuturor lucrărilor executate de celelalte arte. Ea se naște din practică (FABRICA) și din teorie (RATIOCINATIO). (I,1,1)

PRACTICA e o experiență continuă și completă, obținută din prelucrarea cu mâinile a oricărui soi de materie, în scopul de a-i da formă. (I,1,2)

La rîndul ei, TEORIA este ceea ce poate explica și demonstra lucrurile care se săvîrșesc, pe măsura îndemînării și înțelegerii. (I,1,3)

Astfel, arhitecții care, fără învățatură, au lucrat numai cu mâinile lor, n-au izbutit să-și câștige o autoritate pe măsura trudei lor, iar cei ce s-au încrezut numai în calcule și scrieri par a fi urmărit o umbră, nu un lucru. (I,1,4)
Dar cei care le-au adâncit pe amândouă, ca înzestrați cu toate armele, au atins mai repede și cu autoritate ceea ce și-au propus. (I,1,5)

35-25 î.e.n. Vitruviu, *De architectura libri decem* (Cele zece carti de architectura);
reeditare ilustrată 1521

Arhitectul anonim al lumii antice și medievale

Mesterii „colibei primitive; ilustratie la reeditarea *De architectura*; 1521

Mestri-masoni trasand o ogiva gotica

Instrumentele specializate ale mesterilor/arhitecților; gravura Spania, 1600

Arhitectul anonim al lumii antice și medievale

Vendôme,
abbaye de la Trinité
sec. XVI

Arhitectul anonim al lumii antice și medievale

Planul Sankt Gallen/Reichenau, pergament, 820-30

Arhitectul anonim al lumii antice și medievale

Opoziția arte libérale / arte vulgare:

Ars liberalis = *ars* – singurele arte autentice (gramatica, dialectica, retorica, aritmetica, muzica, geometria, astronomia)

Arte vulgare (*vulgares*) = meșteșuguri (*artificium*) – mai prețuite decât în antichitate, devin *arte mecanice*

ARHITECTURA = arta mecanică

Cunoașterea se căpăta în cadrul corporațiilor/breslelor prin ucenicie (corporație/breslă = forma majoră de organizare a majorității profesiilor).

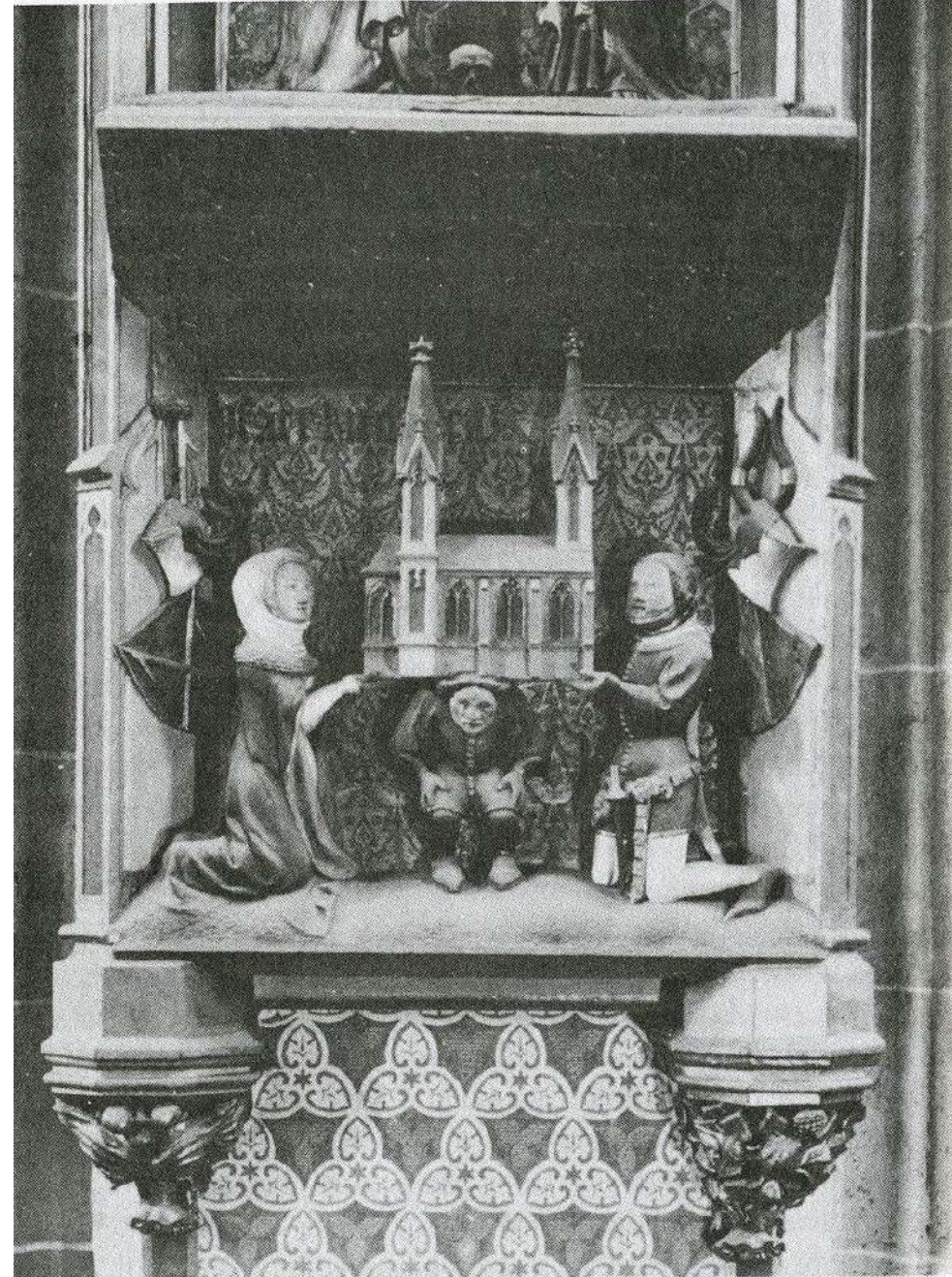
ARHITECTUL:

architectus sapiens sau *prudens*,

architectus theoreticus (ex.: Ethelwold, episcop de Winchester/sec X).

architectus cementarius (Goderamnus, călugăr din Koln, șantierul de la Hildesheim).

Isidore de Séville / sec. VII : *Architecti... cementarii sunt qui disponunt in fundamentis* (arhitecții sunt zidari care dispun edificiile pe sol/plan)

Catedrala din Ulm așezată pe umerii arhitectului, 1377

Arhitectul anonim al lumii antice și medievale

Arhitectul modern în naștere:

În marile edificii, devine un obicei să vezi un meșter principal care ține ordinea numai prin cuvinte și nu pune niciodată mâna și care, totuși, primește un salariu mai mare decât ceilalți: Meșterii zidarilor, având în mână bagheta și mănușile, spun celorlalți:

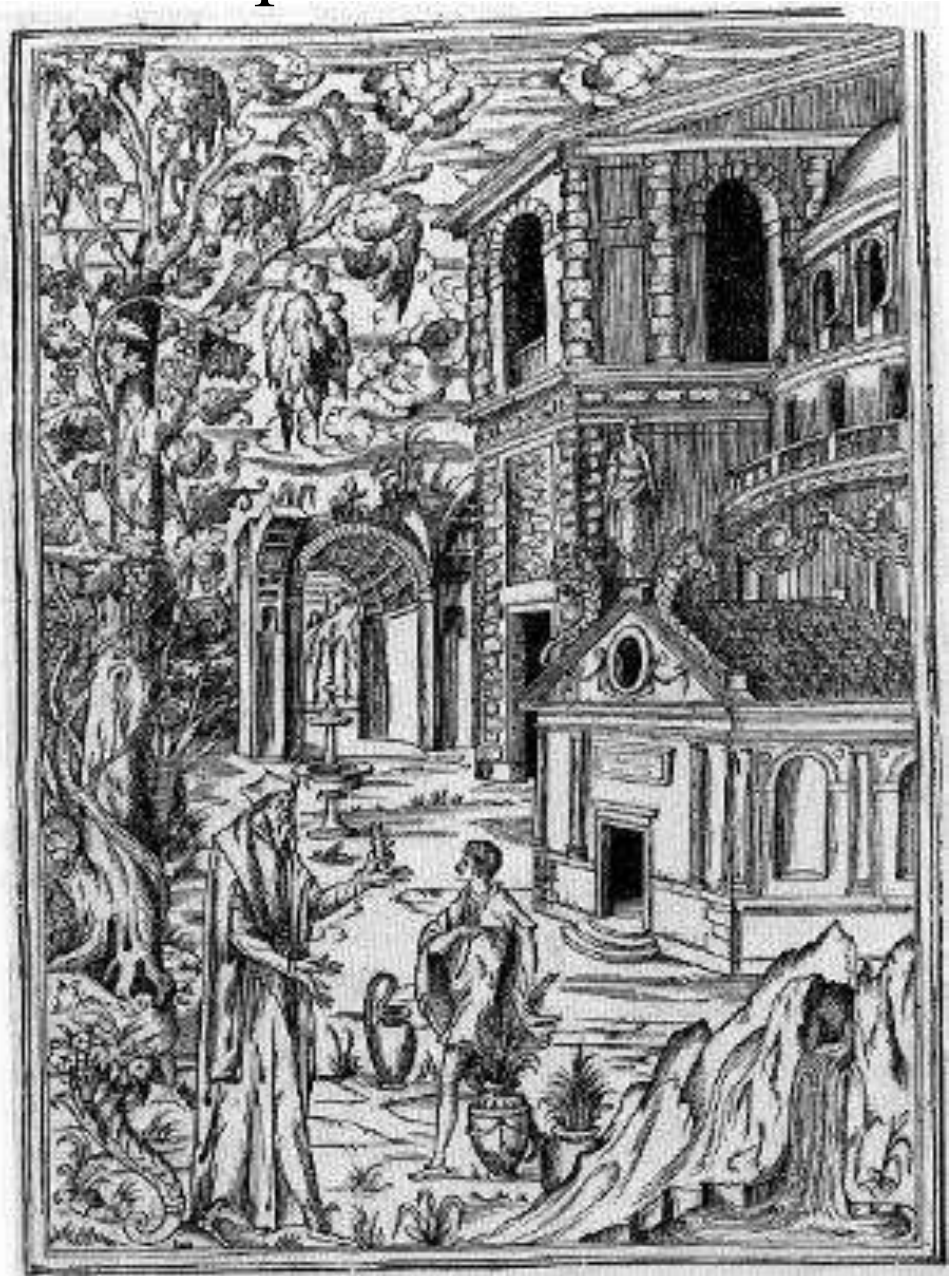
“Taie-mi pe aici” și nu mai lucrează deloc.

Nicolas de Biard, *Predică*

Alegoria arhitectului „modern” care părăsește grotă Evului Mediu pentru lumina Renașterii; gravura 1568

Nașterea arhitectului modern: emanciparea

Philibert Delorme (1510-1570), *Les Nouvelles Inventions pour bien bastir et a petits frais*, 1561; *Le Premier Tome de l'Architecture*, 1567)

Nașterea arhitectului modern: emanciparea

Domul catedralei Santa Maria del Fiore, Florența, 1418–1461

Nașterea arhitectului modern în practică

Filippo Brunelleschi (1377-1446)

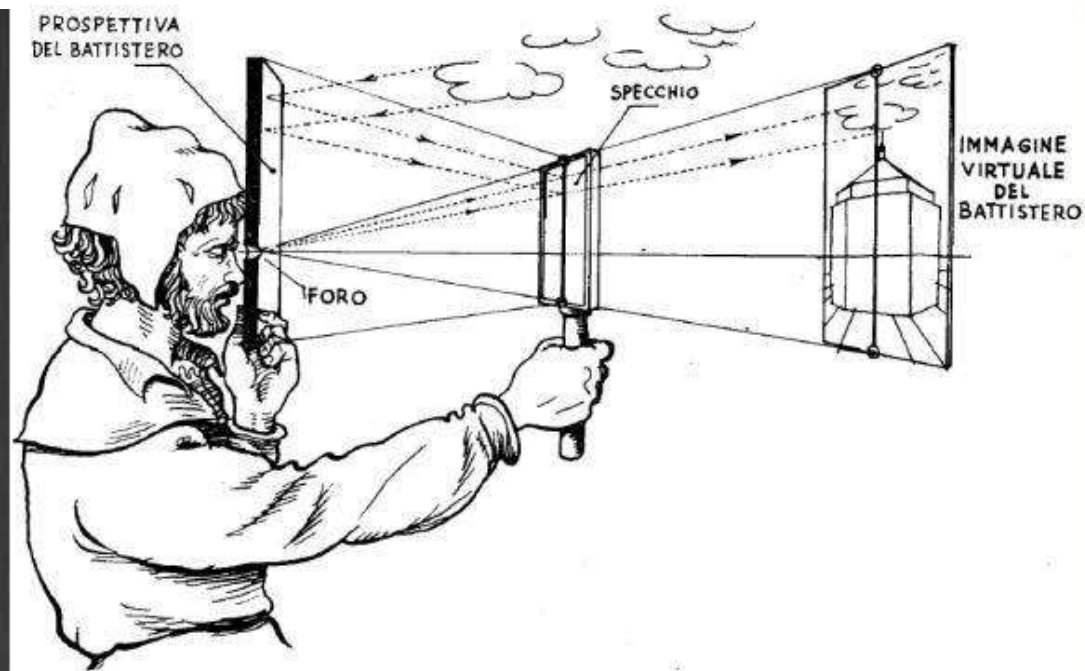
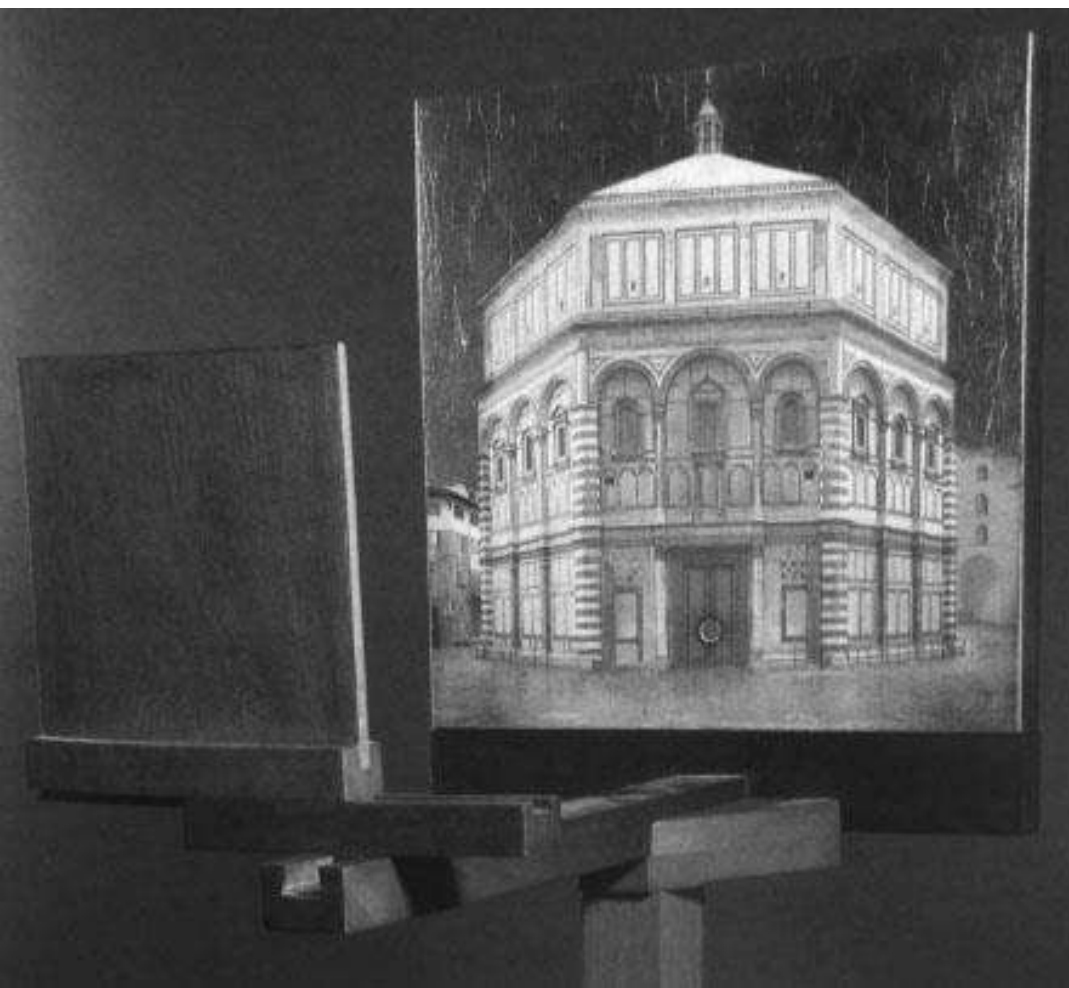
Marco da Faenza, Brunelleschi prezintă o machetă a
bisericii the San Lorenzo lui Cosimo de Medici,
Palazzo Vecchio, Florența

Portretul lui Filippo Brunelleschi, Massacio, Capela
Brancacci, Santa Maria del Carmine, Florența

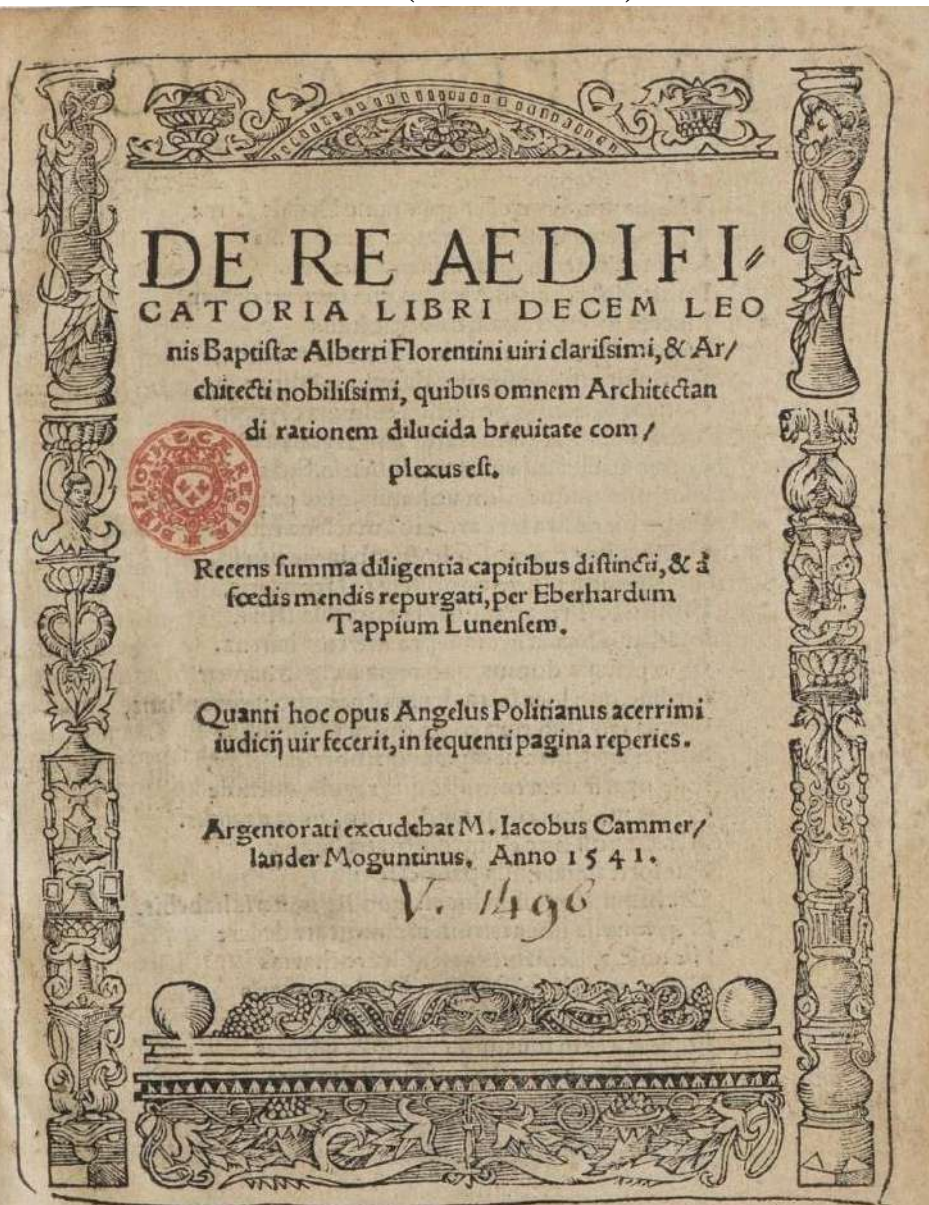
Nașterea arhitectului modern în practică

Filippo Brunelleschi (1377-1446)

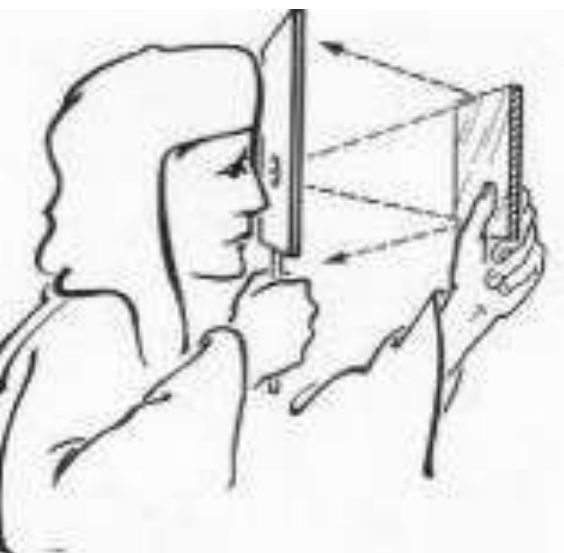
Nașterea arhitectului modern în teorie

Leon Battista Alberti (1404-1472)

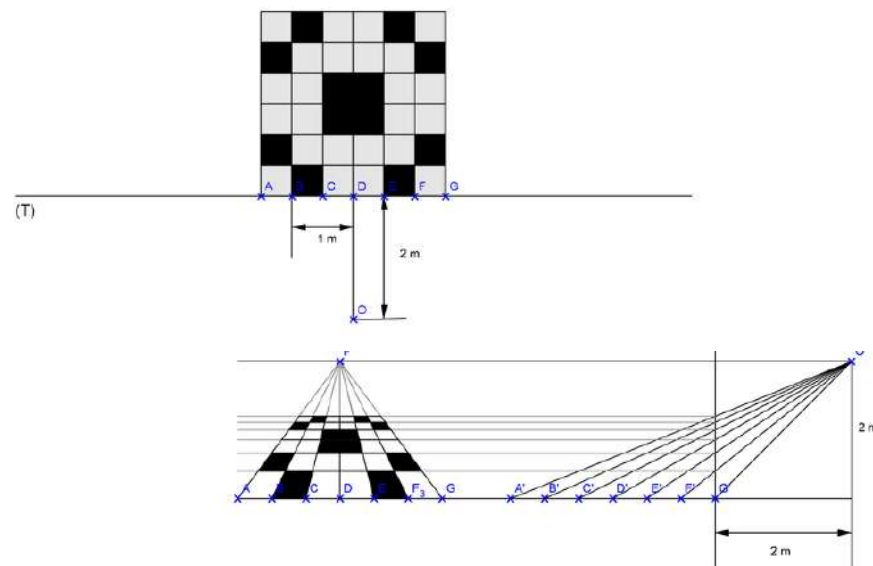
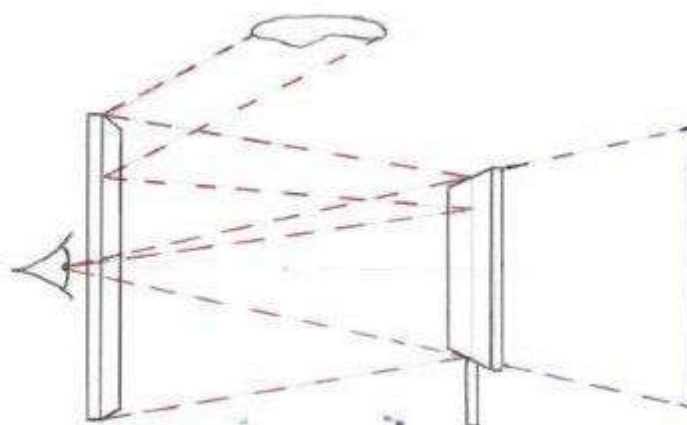

Nașterea arhitectului modern — știința perspectivei

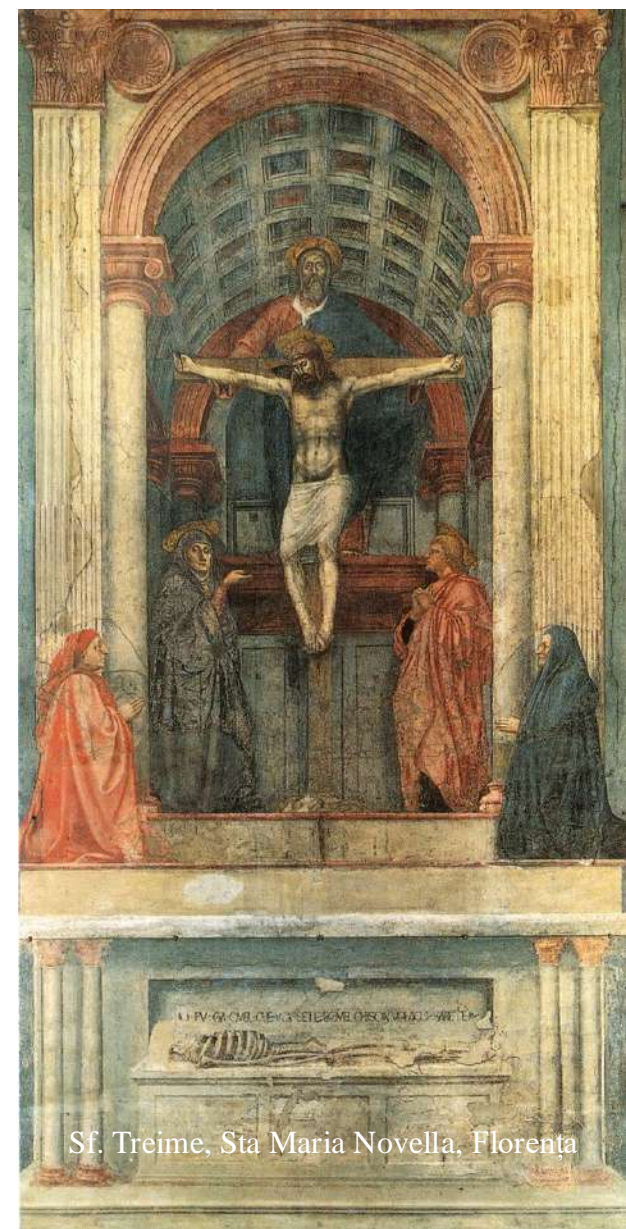
Brunelleschi o practică

Alberti o teoretizează, *De Pictura* | 1434-35

Masaccio o aplică primul

Nașterea arhitectului modern în teorie

Leon Battista Alberti (1404-1472)

DE RE AEDIFICATORIA, 1450-1472, tipărită 1482

Numesc **Arhitect** pe acela care cu o judecată și cu o regula minunată și precisă, știe – în primul rând – cum să distribuie lucrurile cu spiritul și inteligența lui și – în al doilea rând – recomandă cum să asambleze cu justete, de-a lungul muncii de construcție, toate acele materiale care, prin mișcarea greutateilor, reunirea și punerea împreună a corpurilor, pot servi eficient și demn nevoilor oamenilor.

Și în îndeplinirea acestor servicii, el va avea nevoie de cunoașterea cea mai aleasă și mai profundă.

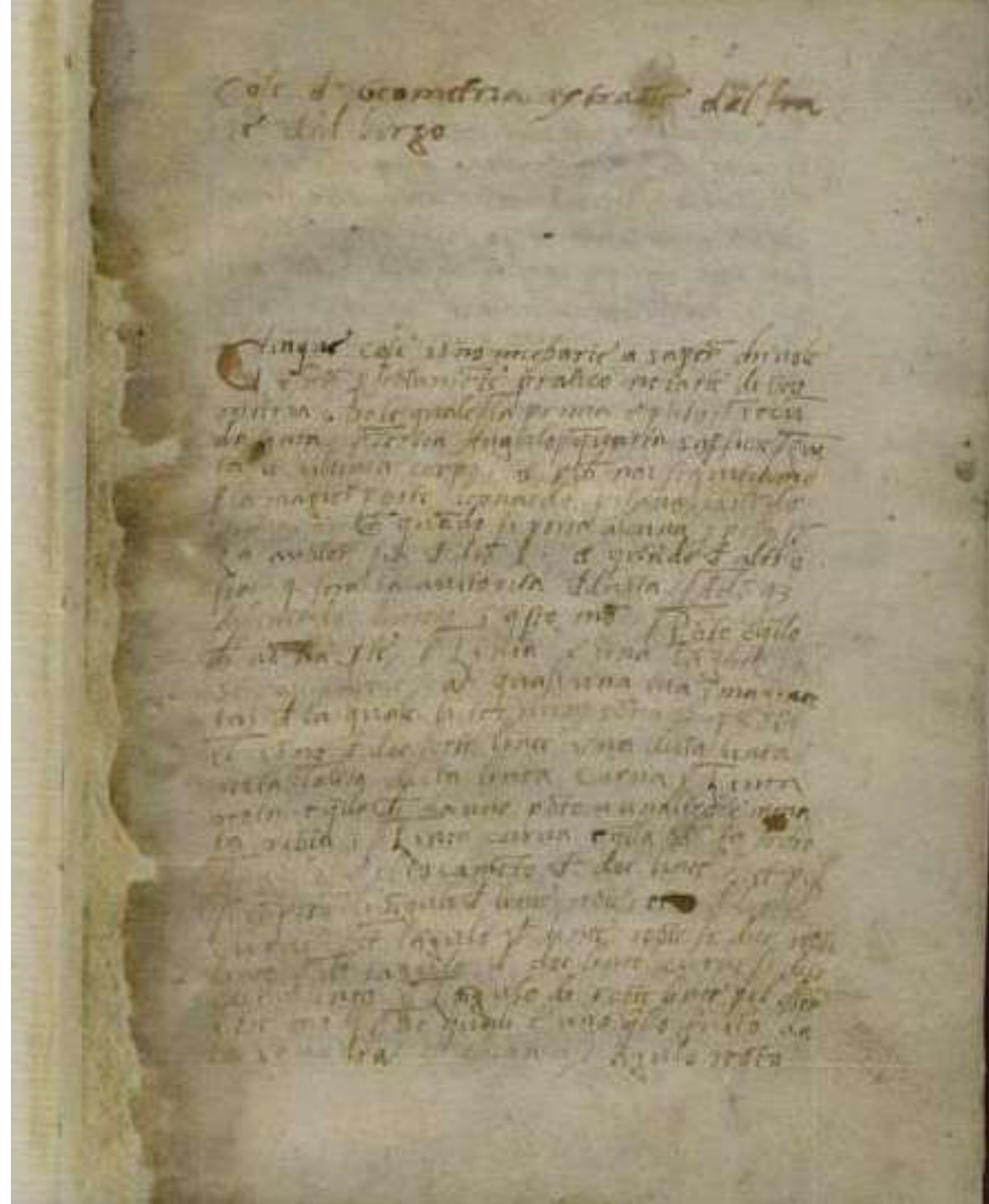
Figure 34. Jacopo Bertola, *Construction of a Rotunda*, study for the decoration of the villa at Caprarola. The professional architect, accompanied by his scholarly advisors, presents his plans to the manual workers who will carry them out.

Nașterea arhitectului modern **în teorie**

Leon Battista Alberti (1404-1472)

Introduce arhitectura în rândul disciplinelor umaniste, și pe arhitect în rândul umaniștilor, scoțându-l din categoria meșteșugarilor → **ACTUL DE NAȘTERE AL PROFESIEI MODERNE DE ARHITECT** (arhitectul de concepție, distinct față de arhitectul legat de/format în șantier).

În DE RE AEDIFICATORIA, arhitectul este definit ca depozitar al unei cunoașteri profunde și opera lui este produsul unui intelect care este în relație cu natura, prin intermediul materialelor, cu istoria unui teritoriu, prin alegerea locurilor și ambiențelor în care trebuie construit, iar prin tipologia constructivă, cu organizarea socială.

Arnolfo di Cambio (XII)

Giotto (XIII)

Lorenzo Ghiberti (XV)

Filippo Brunelleschi (XV)

Antonio di Pietro Averlino / Filarete (XV)

Baldassare Peruzzi (XVI)

Sebastiano Serlio (XVI)

sculptor

pictor

sculptor

sculptor

sculptor

pictor

pictor

Arhitectul modern este cel la care ne referim azi

Arhitectul este creator și păstrător al culturii, care poate oferi comunității siguranță și protecție, creând condițiile pentru progresul social și intelectual.

Statutul modern al arhitectului este susținut de știința/cunoștințele lui umaniste (prin care își motivează deciziile conceptuale) și de practică.

Instrumentul care concentrează “știința” arhitectului și orientează și motivează practica este TRATATUL DE ARHITECTURĂ.

Arhitectul modern este cel la care ne referim azi

Tratatul de arhitectură concentrează “știința” arhitectului și orientează și motivează practica.

Câteva tratate scrise după Alberti (numai cele mai des publicate și folosite de arhitecți):

Antonio di Pietro Averlino zis FILARETE: *Trattato di architectura*, 1465

Sebastiano SERLIO: *I Sette libri dell'architettura*, 1537-51

Giacomo Barozzi da VIGNOLA: *Regola delli cinque ordini d'architettura*, 1562

Andrea PALLADIO: *I quattro libri dell'architettura*, 1570

Vincenzo SCAMOZZI: *Dell'Idea dell'Architettura Universale*, 1615

Philibert de L'ORME, *Le Premier tome de l'Architecture*, 1567

Claude PERRAULT: *Ordonnance des cinq espèces de colonnes selon la méthode des anciens*, 1683

François BLONDEL: *Cours d'architecture enseigné à l'Académie royale d'architecture*, 1675

Marc-Antoine LAUGIER, *Essai et observations sur l'architecture*, 1753

Jacques-François BLONDEL: *Discours sur la manière d'étudier l'architecture et les arts qui sont relatifs à celui de bâtir*, 1747

Jean Nicolas Louis DURAND: *Précis des cours d'architecture donnés à l'École polytechnique*, 1801-05

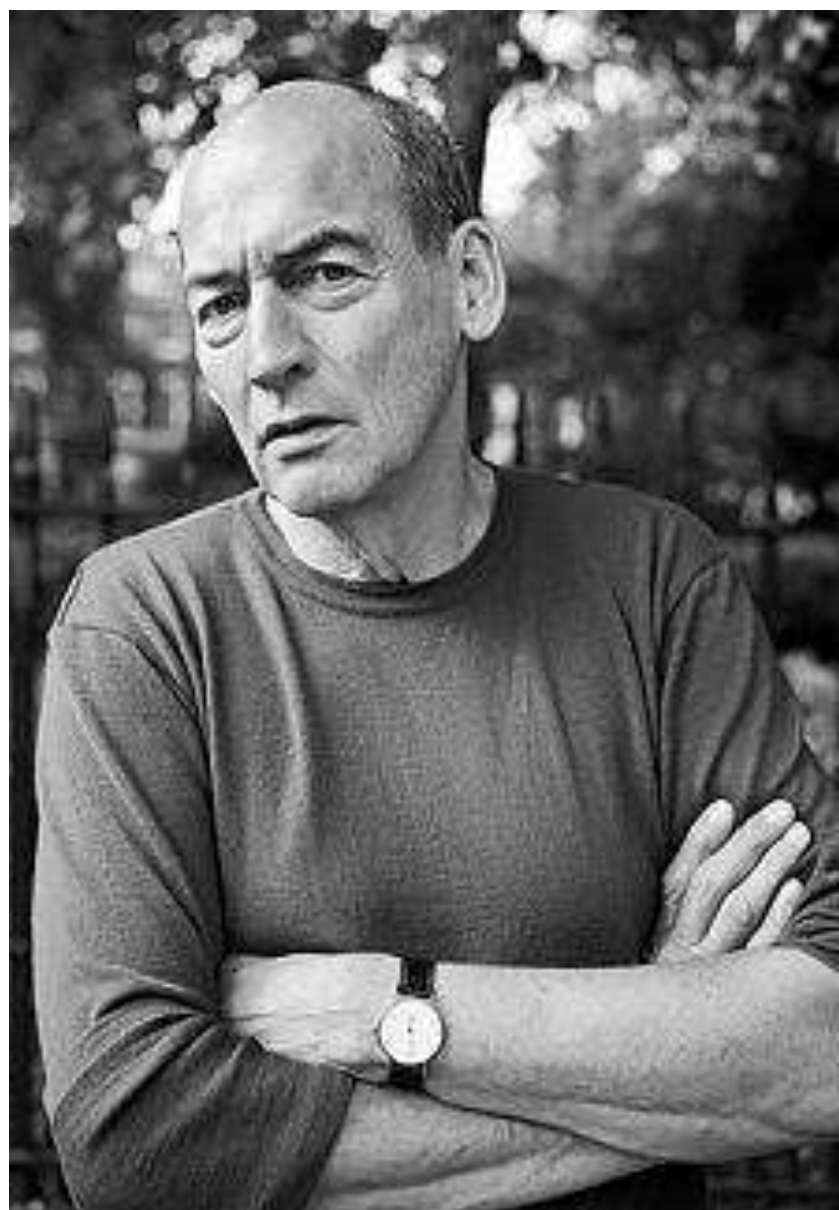
Eugène VIOLLET-LE-DUC, *Entretiens sur l'architecture*, 1863 - 1872

Gottfried SEMPER: *Die vier Elemente der Baukunst (Cele patru elemente de arhitectură)*, 1851

Julien GUADET: *Éléments et théorie de l'architecture*, 1901-1904

Talbot HAMLIN, *Forms and Functions of Twentieth Century Architecture*, 1952

Arhitectul modern

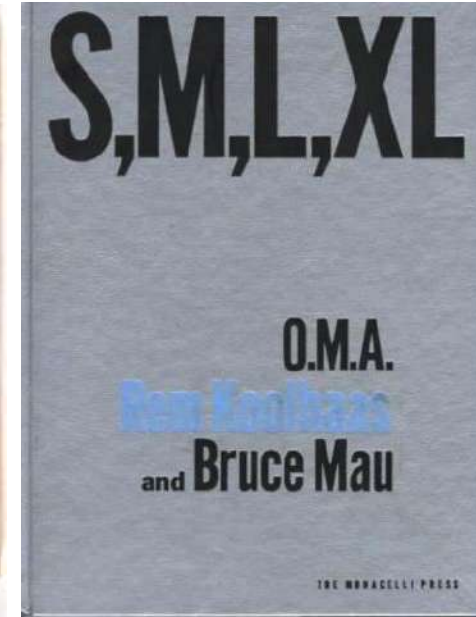
35-25 b.C. Vitruvius, *De architectura libri decem* (*The ten books of architecture*); illustrated reprint 1521

1452, Leon Battista Alberti *De re aedificatoria*,

1923- Le Corbusier, *Vers une architecture*

1998, Rem Koolhaas, Bruce Mau, Hans Werlemann, *S M L XL*

- Etape esențiale în consolidarea profesiei moderne a arhitecturii
- de la ocupație/plăcere ocazională la ocupație constantă
 - înființarea unui sistem care să asigure transmiterea învățămintelor practice
 - înființarea școlilor la nivel universitar
 - înființarea asociațiilor profesionale locale și naționale
 - introducerea codurilor etice ale profesiei
 - stabilirea cadrului legal al practicării profesiei într-un anumit stat
- după R. W. Liebing, *The Other Architecture*,
Springer-Verlag, 2011

Meseria de arhitect, Nicolas de Larmessin (1640-1725), gravură în *Les costumes grotesques et les métiers* (sec. XVII)

Arhitectul modern — un învățământ modern

ACADEMIILE - apar după Renaștere - corespundeau dorințelor artiștilor de a se emancipa de corporații

1671 – *ACADÉMIE ROYALE D'ARCHITECTURE* – în Franța se creează primul învățământ “public” pe baze moderne: ca sistem educațional cu abilitatea de a conferi un statut social;

Academia deschide calea arhitectului liberal care se va impune progresiv în sec. 19 ca model canonic nou al exercițiului profesiei.

1694 – organizarea lecțiilor, programelor și concursurilor

1720 – primul an în care se acordă Grand Prix de Rome

1816 – se transformă în *ACADÉMIE / ÉCOLE DES BEAUX-ARTS (EBA)* cu secțiune de arhitectură, separată de cele de pictură și sculptură + cu propriul curriculum (definit în totalitate prin regulamentele din 1923) și propriul corp profesoral.

Faima scolii era foarte mare și și-a atins apogeul în perioada dintre 1850 și primul război mondial.

1968 – se desființează în urma mișcărilor studențești

Arhitectul modern — un învățământ modern

În majoritatea țărilor, învățământul modern de arhitectură va evolua din:

- Academiile/școlile de Belle Arte (înființate în secolul XIX după modelul EBA);
- Școlile tehnice și științifice (înființate după modelul Ecole Polytechnique, Paris);
- Școlile de arte și meserii (derivate din Arts & Crafts și școlile de acest tip începând cu 1890; din care se va naște și învățământul experimental de la Bauhaus)

ARTA CAPĂTĂ ALTĂ DEFINIȚIE/POZIȚIE ÎN SISTEMUL DE VALORI MODERN:

1747- Charles Batteux, *Les beaux-arts réduits à un seul principe* - inclusă în teoria europeană a științei sub forma a două grupe: *arte frumoase* (cu arhitectura) și *arte mecanice*.

Termenul de artă își restrânge înțelesul, corespunzător reîmpărțirii activităților umane: știință, morală, arte frumoase (impusă de englezi și apoi dezvoltată de Kant).

Arhitectul modern în epoca modernă

Concurența pe piața modernă și apărarea profesiei

Édouard Charton, *Guide pour le choix d'un état ou dictionnaire des professions* (1842) :

Arhitectul veritabil ne pare, într-adevăr, cel capabil să edifice cea mai simplă locuință și monumentul cel mai grandios; cel care aspiră să posede în același timp arta, știința și practica.

“Practica arhitecturii a trebuit să se modifice profund urmând nevoile și progresul civilizației. În antichitate, și chiar până în sec. 15, arhitecții se ocupau nu numai de construcția templelor, palatelor, monumentelor publice și locuințelor private, dar și de construcțiile militare și navale; mai mult, diversele combinații și inventarea mașinilor de război făceau parte din atribuțiile lor. De atunci, ca urmare a dezvoltării mereu crescânde a cunoștințelor umane și, în mod special, a multiplicății acestor cunoștințe divers căpătate și împărțite între un număr tot mai mare de indivizi, s-au format specializările profesionale: astfel, o parte importantă a activităților care erau altădată cuprinse în meseria de arhitect sunt executate astăzi de inginerii civili, militari sau maritimi. Nu e mai puțin adevărat că construcția de căi ferate și lucrările de artă care le însoțesc au deschis tinerilor arhitecți o nouă carieră în care mulți au reușit deja să-și asigure poziții onorabile.”

Émile Trélat, *Discours sur l'enseignement* la Congrès international des architectes, Paris (1878) :

Arhitectul are trei misiuni (uneori contradictorii), proprii meseriei și pe care trebuie să le concilieze: distribuția, forma și construcția. Din acestea trei, arhitectul trebuie să degaje o expresie voită și simțită. Inginerul are numai două, pe care trebuie să le concilieze în așa fel încât să furnizeze un maximum de stabilitate cu un minimum de materie: distribuția și construcția.

Gustave Flaubert, *Dictionnaire des idées reçues*, (1911-13) :

Arhitectul este un imbecil care uita totdeauna scara, inginerul este prima carieră pentru un tânăr care va cunoaște astfel toate științele.

Arhitectul modern — recunoașterea oficială

DIPLOMA DE ARHITECT

Utilitatea diplomei pentru apărarea intereselor profesiei intră în conflict cu concepția de arhitect-artist care nu poate fi apreciată birocratic.

Momente importante:

1843-1848	membri <i>Société centrale</i> reușesc să obțină o ordonanță de la guvernul Louis-Philippe instituind oficial diploma
1867	Diploma EBA este creată odată cu Reforma învățământului EBA <ul style="list-style-type: none">- garanție pentru client asupra unui anumit nivel de studiu- nu conferă niciun alt privilegiu în exercitarea profesiei (inițial)
1867	numai 9 diplomați
1877	se înființează <i>Société des Architectes Diplômés par le Gouvernement</i> (SADG), în scopul de a reclama accesul privilegiat la comenzile publice, ceea ce se obține în anii următori
1887	diploma se acordă din oficiu pentru GPdR → arhitecții se înscriu în masă în SADG → întărirea prestigiului și puterii de presiune a SADG
1892	240 membri
1895	Codul Guadet
1911	1000 membri
1914	DPLG — <i>Diplômé par le Gouvernement</i>

PRACTICA DIPLOMEI SE RĂSPÂNDEȘTE ÎN LUME

- I. ÎNDATORIRILE ARHITECTULUI FAȚĂ DE SINE ȘI FAȚĂ DE COLEGII SĂI
1. Arhitectul este [...] atât un artist, cât și un practician. Funcția sa este să conceapă și să studieze compoziția unei clădiri, să dirijeze și să supravegheze execuția acesteia, precum și să verifice și să deconteze cheltuielile aferente.
 2. El exercită o profesie liberală și necomercială.
- II. ÎNDATORIRILE ARHITECȚILOR FAȚĂ DE CLIEȚII LOR
9. Arhitectul trebuie să consacre clientului său [...] tot devotamentul său pentru apărarea intereselor
 10. Cu toate acestea, arhitectul nu trebuie să se angajeze în nicio activitate, chiar la cererea clientului, care ar putea aduce atingere drepturilor terților ...
 12. Arhitectul este remunerat de clientul său, și numai de clientul său, prin intermediul onorariilor.
- III. OBLIGAȚIILE FAȚĂ DE ANTREPRENORI ȘI PERSONALUL DIN CONSTRUCȚII
16. Arhitectul trebuie să își folosească autoritatea morală pentru a face munca muncitorilor cât mai puțin dificilă și pentru a asigura buna armonie, cordialitatea și onoarea în relațiile dintre toate persoanele angajate la lucrările sale.
 19. Cu excepția cazului în care clientul îi dă instrucțiuni precise, el nu este responsabil pentru plăți.
 21. Un arhitect care devine antreprenor [...], măsurător sau auditor își pierde calitatea de arhitect.

Arhitectul modern — instituții

Arhitectul a trebuit să-și susțină poziția prin

VIAȚA ASOCIATIVĂ – asociații profesionale naționale și internaționale recunoscute prin lege
CONGRESE ȘI EXPOZIȚII – la nivel național și internațional – din ce în ce mai multe
REVISTELE SPECIALIZATE
1789/Germania : *Allgemeines Magazin für die Bürgerliche Baukunst*,
1800/Franța : *Journal des bâtimens et des arts*. (discuția despre arhitectură/noile construcții era
însă prezentă și în periodicele sec.18)

RECUNOAȘTEREA OFICIALĂ, TITLUL/DIPLOMA ȘI REGLEMENTAREA PROFESIUNII
Exercițiul profesiei de arhitect se caracterizează esențial printr-o independență morală și financiară, o
formație teoretică și practică de înalt nivel și un comportament deontologic.

**Profesia de arhitect este o profesie liberală reglementată la nivel european prin Directiva 2005/36
despre recunoașterea calificărilor profesionale:**

*„Profesiunea liberală desemnează orice profesie exersată pe baza calificărilor profesionale corespunzătoare,
cu titlu personal, sub propria responsabilitate și într-un mod profesional independent, oferind servicii
intelectuale și conceptuale în interesul clientului și în interes public.”*

Societatea Arhitecților Români
Școala de Arhitectură
din BUCUREȘTI

DIPLOMA

Consiliul profesoral al școlii, în unire cu delegația Societății constatând că

D^{le} Anastase Christoloviciu, născut la 10 Iulie. Anul 1871 luna VII.

în Comuna Buznești Județul Ilfov Țara Râmbovița.

a urmat cursurile și a luat parte la concursurile școlii de la anul 1892 până la 1897

*Obținând la examene ce a trecut și la proiectele ce a depus notele și mențiunile cerute de
regulamentul școlii drept care i-s-a conferit Diploma de:*

CONDUCTOR de LUCRĂRI

Președintele Societății

N° 13.

H. Savulescu

Consiliul școlii și delegația societății

Oshobretan

Semnătura posesorului

Anastase Christoloviciu

Directorii școlii

Savulescu

I. I. I.

București 8 Iunie 1897

Arhitectul român

Arhitectul în sens modern este nou în România – sec. 19.

VIAȚA ASOCIATIVĂ:

A început în 1891, Societatea Arhitecților Români (dizolvată de comuniști)

Ordinul Arhitecților din România (OAR, <https://www.oar.archi/>) – gestionează dreptul de semnătură din 2001. OAR este afiliat la Uniunea Internațională a Arhitecților (UIA, <https://www.uia-architectes.org/webApi/en/>) și Architects Council of Europe (ACE, <https://www.ace-cae.eu/>);

Uniunea Arhitecților din România (UAR, <https://www.uniuneaarhitectilor.ro/>) – rol mai ales cultural din 1952.

CONGRESE ȘI EXPOZIȚII:

Saloane înainte de RM2; nimic în perioada comunistă.

Azi: Bienala Națională de Arhitectură (BNA); Anuale teritoriale; Trienala EastCentric etc.

REVISTELE SPECIALIZATE:

Primele reviste de arhitectură: *Analele Arhitecturii și ale Artelor cu care se leagă* (1890-1893), *Arhitectura* (din 1906), După revoluție *Arhitect* (din 1994), *Arhitectura*, *Zeppelin*, *Igloo* etc.

RECUNOAȘTEREA OFICIALĂ, TITLUL/DIPLOMA ȘI REGLEMENTAREA PROFESIUNII:

Legea nr. 184/2001 privind Organizarea și exercitarea profesiei de Arhitect (Republicată în 2004)

Art. 1. *Prezenta lege reglementează modul de exercitare a profesiei de arhitect și constituirea Ordinului Arhitecților din România, ca formă de organizare independentă și autonomă, apolitică, de interes public.*

Art. 2. (1) *Activitatea în domeniul arhitecturii este un act de cultură de interes public, cu implicații urbanistice, economice, sociale și ecologice.*

(2) *Creația arhitecturală este menită să organizeze funcțional și estetic spațiul construit, având obligația de a-l insera armonios în mediul înconjurător, în respectul peisajelor naturale și al patrimoniului imobiliar.*

Arhitectul român și european

Codul Deontologic al Consiliului Arhitecților din Europa (ACE)

Principiul 1 Obligații generale - Integritate, competență și profesionalism

Toți furnizorii de servicii de arhitectură trebuie să posede un ansamblu sistematic de cunoștințe practice și teoretice despre artă, știință și activitatea de arhitectură dezvoltate prin educație, examinare, dezvoltare profesională continuă și experiență.

Principiul 2 Obligații în interes public

Pentru interesul public, toți furnizorii de servicii de arhitectură trebuie să respecte atât litera, cât și spiritul legilor care reglementează activitățile lor profesionale, lucrările și serviciile pentru care sunt responsabili, și să țină seama de impactul social și de mediu al activităților lor profesionale în punerea în aplicare a acestor lucrări și servicii.

Principiul 3 Obligații față de client

Toți prestatorii de servicii de arhitectură au față de clienții lor obligația de a realiza lucrările sau serviciile convenite cu loialitate, conștiinciozitate, competență, în mod profesionist și cu independență, imparțialitate și integritate, folosind atenția, priceperea și diligența cuvenite.

Principiul 4 Obligații în interesul profesiei

Toți furnizorii de servicii de arhitectură au obligația de a menține independența, imparțialitatea, integritatea și demnitatea profesiei și trebuie să se comporte într-un mod care respectă drepturile și interesele legitime ale celorlalți și, în plus, au obligația de a recunoaște aspirațiile și contribuțiile profesionale ale colegilor lor și să le respecte drepturile.

Arhitectul azi?

Multe eșecuri

Context nou

Întrebări noi

Direcții noi

Amenințări: neîncredere/irelevanță,
transformarea arhitectului într-un prestator de
servicii, CAD, BIM, AI...

Ce califică un arhitect?

Models for adaptive re-use, suburban densification and urban agricultural hybrids (Jose Sanchez/Midjourney AI) in Midjourney Madness. Artificial intelligence can now make convincing images of buildings. Is that a good thing? Kory Bieg (August 12, 2022)

© <https://www.archpaper.com/2022/08/artificial-intelligence-convincing-images-buildings-good-thing/>

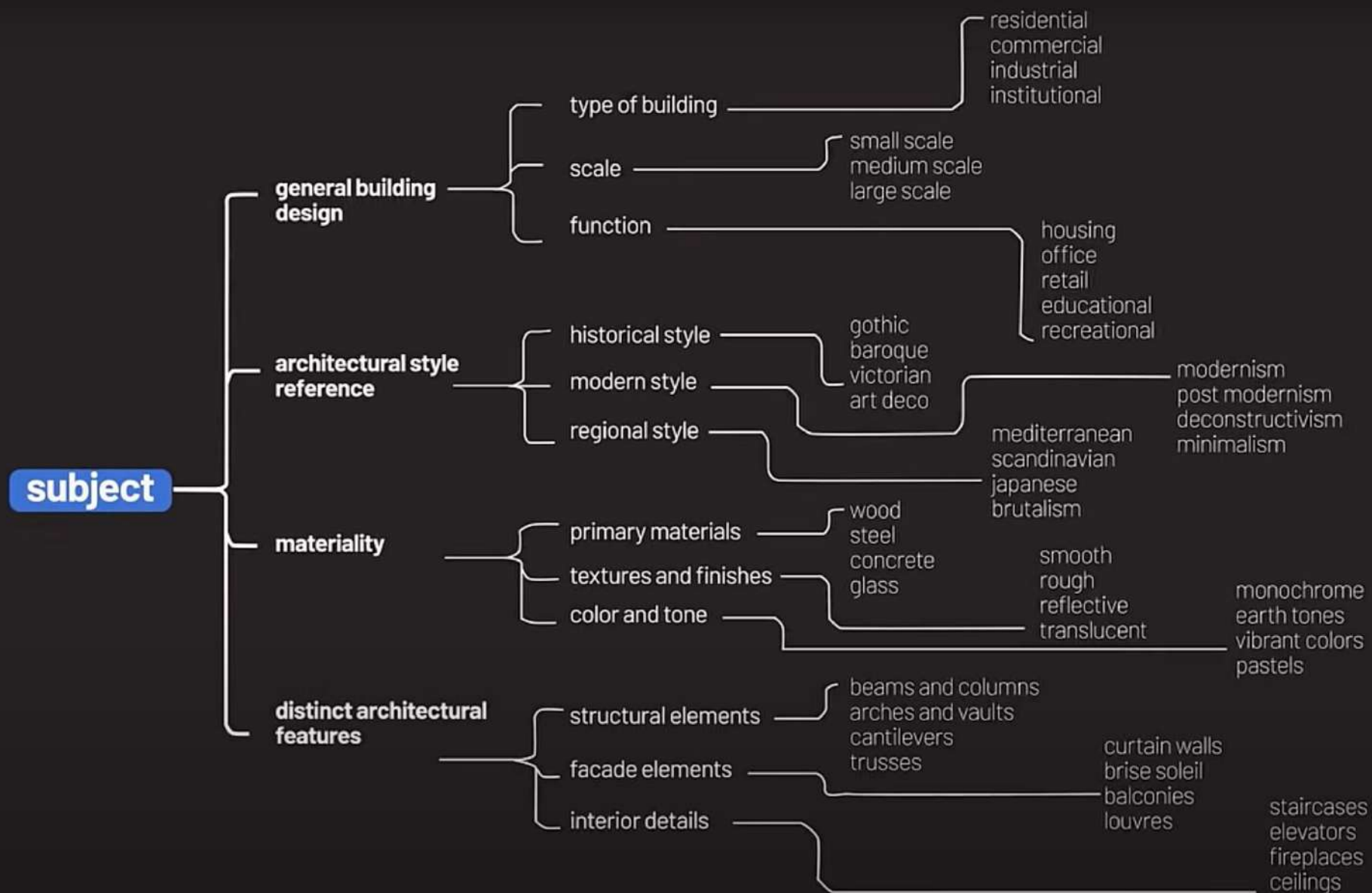
Dream Worlds.

Three experts discuss Midjourney's promise and pitfalls,
The Editors of The Architect's Newspaper
(September 23, 2022)

© <https://www.archpaper.com/2022/09/three-experts-discuss-midjourneys-promise-pitfalls/>

Sketch of a vault study (Andrew Kudless/Midjourney)

... arhitectul rezistă status quo-ului social, punând întrebări naive fără răspuns. Arhitectul [...] își recapătă rolul politic și competența de a acționa în numele comunității. În cele din urmă, arhitectul speculează ca un „visător”, asumându-și rolul etic de a angaja imaginația și dorințele unei comunități pentru a acționa în direcția unui viitor comun. Rolul arhitectului devine mai mult decât producerea unei forme sau a unei imagini pentru cel care licitează cel mai mult, el devine o multiplicitate, nu a ceea ce capitalul/societatea dorește, ci a ceea ce societatea are nevoie.

Villatoro, Paco Mejias, and Tanzil Shafique. “The Socio-pol-ethical Confluence of the Architect: The Idiot, the Activist and the Dreamer.” *sITA*, no. 6 (2018): 15-26. <https://sita.uauim.ro/article/6-villatoro-shafique-the-socio-pol-ethical-confluence-of>

Arhitectul azi?

Ce califică un arhitect?

Recunoașterea calității arhitecturii pe care o proiectează???

Alfredo Lérída Horta, María Charneco Llanos, Anna Puigjaner Barberá, Guillermo López Ibáñez, Silvia Tripsa, Victor Popovici, Nicoleta Postolache, Alexandru Ciobotă, Raluca Rusu / © Photo: Laurian Ghinitoiu

Cosmin Georgescu, Cosmin Gălățianu, Alexandru Cristian Beșliu, Octavian Bîrsan, Andrei Theodor Ioniță / © Photo: Vlad Pătru

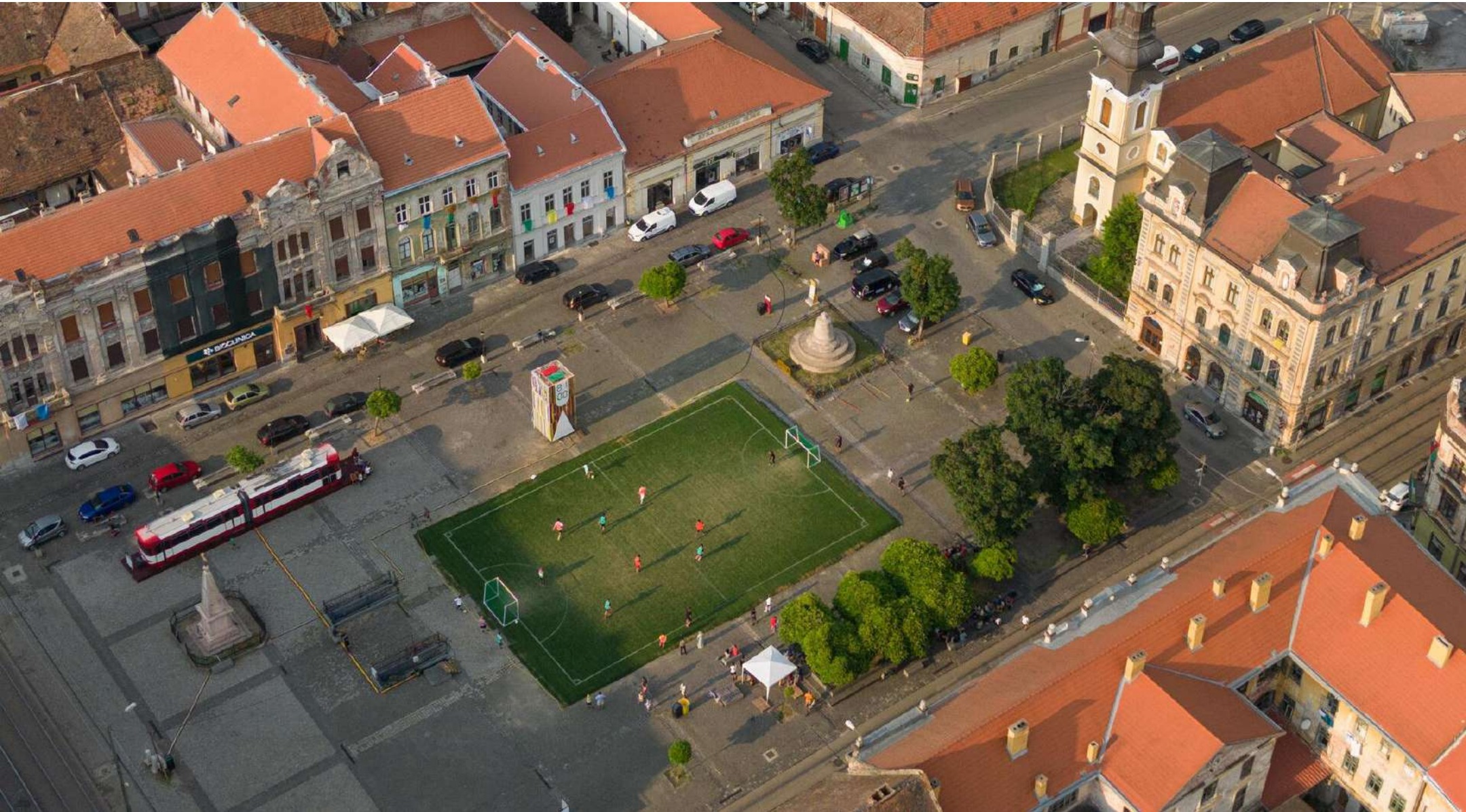
Abrupt Arhitectura: Cosmin Pavel, Cristina Constantin / © Photo: Laurian Ghinițoiu

STARH Birou de arhitectură: Florian Stanciu, Iulia Stanciu / © Photo: Laurian Ghinițoiu

Gabriel Aurel Boldiș, Laura Adela Borotea, Alexandru Ciobotă, Cristian Andrei Bădescu, Zenaida Elena Florea, Bogdan Liviu Isopescu,
Olimpia Onci-Isopescu / © Photo: Marius Vasile

Vlad Sebastian Rusu, Octav Silviu Olanescu, Anamaria Olanescu / © Photo: Cosmin Dragomir

Andrei Șerbescu, Adrian Untaru, Bogdan Brădățeanu, Petra Bodea, Valentina Țigăra, Elena Zară, Mihail Filipenco

Ce face un arhitect?

Secțiunile Bienalei de Arhitectură / BAB2023

1. Locuințe individuale
2. Locuințe colective
3. Clădiri industriale, administrative, turistice și sport/loisir
4. Clădiri socio-culturale (educație, sănătate, cult)
5. Restaurare
6. Recuperarea patrimoniului și interpretarea identității
7. Arhitectură de interior
8. Spațiul public și comunitar
9. Revitalizare rurală
10. Publicații de arhitectură
11. Fotografie de arhitectură
12. Efemer
13. Diplome – arhitecți în afirmare
14. Proiecte vizionare
15. Școli de vară de arhitectură, tabere de creație

+
consultanță, întocmire de temă, dezbateri publice ...

+
administrație publică la mai multe niveluri...

+
vizualizări, arhitectură virtuală...

+
+
+

Misiunile Arhitectului (practicant)

<https://oar.archi/misiunile-arhitectului>

1. Etapa preliminară
2. Etapa pregătitoare
3. Etapa concept
4. Etapa proiect definitiv
5. Etapa proiect pentru autorizare
6. Etapa proiect pentru evaluare/ofertare
7. Etapa proiect pentru execuție
8. Etapa de consultanță la selecția de oferte pentru realizarea lucrărilor de construcție
9. Etapa de asistență la execuție
10. Etapa de urmărire a comportării în exploatare a construcției și intervenții în timp
11. Misiuni în afara etapelor de proiectare

Dragă tânăr arhitect,

Există multe tipuri diferite de arhitecți. Devino cel mai bun pe care îl poți fi tu însuși.
Lumea este un loc frumos și uimitor. Uită-te în jurul tău și vezi cât de minunat este obișnuitul.
Ai privilegiul de a fi format ca arhitect. Împărtășește acest privilegiu. Oferiți din talentul și timpul dumneavoastră. Îmbogățiți societatea fiind voi înșivă.
Oamenii se bazează pe tine pentru a le transforma nevoile și visele în spațiu real. Dă tot ce ai mai bun.
Oamenii se mișcă prin spațiu. Ajutați-i să se miște ușor și cu plăcere.
Priviți și vedeți societatea, cu iubire. Aveți colegi, prieteni pe care îi apreciați.
Arhitectura este o artă veche. Are nevoie de voi pentru a o continua și a o transforma.
Iubiți natura. Suntem o parte esențială din ea / ea / el.
Fiecare loc de pe Pământ este unic. Sărbătoriți acest fapt.
A fi arhitect înseamnă că contribuiți la „crusta” acestei planete fragile. Încercați să adăugați un pic de frumusețe și să fiți eficienți cu resursele pe care le specificați.
Materialele închid spații, ne adăpostesc fizic și psihic. Priviți materialele ca pe paleta noastră de pe Pământ. Alegeți-le cu grijă.
Lumina este gratuită, este încântătoare și veselă. Orchestrați-o.
Viața ta va avea multe capitole. Ține un caiet la îndemână. Notează-ți gândurile și observațiile. Ele sunt de mare valoare.
La bine și la greu, aveți grijă de arhitectură. Ea este expresia existenței umane.
Să aveți o viață lungă, sănătoasă și plină de sens!

Cu cele mai bune urări, Yvonne
Dublin, Irlanda
24 July 2020

Yvonne Farrel, Pritzker Prize Laureate

<https://www.architectural-review.com/essays/letters-to-a-young-architect/yvonne-farrell-grafton-architects-letter-to-a-young-architect>